

Complexnummer: 512866

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

-

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

512867, 512868, 512874

Woonplaats

Kollum

Gemeente

Noardeast-Fryslân

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Voorstraat 5, 9291 CC te Kollum

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex, bestaande uit een DOKTERSWONING met HEK en aangebouwd KOETSHUIS, een KOETSERSWONING met HEK en een kleine SCHUUR, behorende bij de koetsierswoning, is een ontwerp in Overgangsstijl met Art Nouveau-elementen van H.A. Zondag (1857-?) te Kollum. De dokterswoning is uit 1913. De koetsierswoning is in oorsprong mogelijk ouder, maar kort na de bouw van de dokterswoning tot haar huidige vorm verbouwd en uitgebreid in dezelfde stijl. Het geheel staat op een rechthoekig terrein aan de noordzijde van de Voorstraat, de oost-west hoofdweg waarlangs van oudsher villa's voor de plaatselijke notabelen zijn gesitueerd. De dokterswoning met koetshuis ligt een tiental meters van de weg af en is via een oprit te bereiken; de koetsierswoning staat rechts van de villa, vrijwel direct aan het trottoir; de schuur staat achter de koetsierswoning. Een tuin ligt rondom de villa, aan voor-, achter- en linkerzijde. Bij de koetsierswoning hoort een langwerpige tuin achter het pand. Een smeed- en gietijzeren hekwerk scheidt de beide kavels van elkaar en van de openbare weg. Het exterieur van beide huizen is zeer gaaf; de schaarse wijzigingen zijn passend bij de originele bouwtrant uitgevoerd.

Op de kavel van Voorstraat nr. 5 valt een nieuwe plantenkas buiten de bescherming van rijkswege evenals een houten garage en een duivenhok op de kavel van Voorstraat nr. 7.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Vorm en materiaalgebruik tonen duidelijk het verband tussen de beide woningen: witbepleisterde gevels met rode bakstenen accenten; topgevels met houten beschieting, gebruik van glas-in-lood in de bovenlichten en oranje geglazuurde platte friese pannen op de samengestelde daken. Het onderscheid tussen de hoofd- en dienstwoning is zichtbaar in formaat en vormgeving van de woningen; de ornamentiek aan de dokterswoning is gedetailleerder en uitbundiger met aan de straat- en ingangszijde een sterk aan Art Nouveau verwante vormgeving.

Waardering

Het complex van dokterswoning met koetshuis en koetsierswoning met schuur en hekwerken uit 1913 te Kollum is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als prominent voorbeeld van een notabelen-villa zoals die van oudsher langs de Voorstraat zijn gebouwd;
- als functioneel en ruimtelijk samenhangend geheel van hoofd- en dienstwoning;
- vanwege de vormgeving van het geheel in Overgangsstijl met Art Nouveau-elementen, typerend voor de bouwstijl aan het begin van de twintigste eeuw;
- vanwege de plaats binnen het oeuvre van de architect, als typerend en evenwichtig voorbeeld voor zijn villa-ontwerpen;
- vanwege de zeer hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur van de onderdelen;
- vanwege de beeldbepalende betekenis van het complex voor het aanzien van het dorp.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 512867

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82724/76

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kollum	Noardeast-Fryslân	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Kollum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Kollum	A			821

*Omschrijving***

Inleiding

DOKTERSWONING met aangebouwd KOETSHUIS en HEK, behorende bij het complex met koetsierswoning te Kollum uit 1913. Het exterieur van de woning is zeer gaaf: een vergroting van de serre met een travee is in plusminus 1985 zeer zorgvuldig uitgevoerd met gebruikmaking van originele materialen en vormgeving. Hiervoor is glas-in-lood gebruikt uit de serre zelf, van de zijde die niet naar de straat gericht is. De roedeverdeling van een dakkapel aan de straatzijde is verwijderd. In de westelijke topgevel zijn twee nieuwe vensters geplaatst, in aansluitende trant. Het interieur van het woongedeelte is niet bekeken, aangezien de eigenaar daarvoor geen toestemming geeft. Bekend is dat de originele keuken aan de achterzijde is verbouwd tot praktijkkamer, en dat een nieuwe keuken is geplaatst in een deel van de serre. Het praktijkgedeelte is wel gezien: dit is gemoderniseerd en bevat geen monumentale interieuronderdelen. De plattegrond is vrijwel origineel.

Omschrijving

De hoofdvorm van de dokterswoning is een doosvorm, gedekt door een steil, afgeknot schilddak, gedekt met oranje geglazuurde platte Friese pannen; keramieken pironen; een houten dakkapel onder afzaat in het voorste dakschild; strak geprofileerde windveren en houten goten met houten consoles, die in het bovendeel der gevels overgaan in getrappt metselwerk; hoge, deels bakstenen, deels gepleisterde schoorstenen. Vanuit de hoofdvorm zijn verschillende volumes uitgebouwd, deels onder plat dak (westzijde) en deels onder zadeldak (zuid- en westzijde) met tuitgevels; aan de oostzijde een uitbouw onder tentdak met een rechtopgaande gevel. De gevels zijn witgepleisterd op een uitgemetselde plint van gesinterde baksteen; tuit- en topgevels hebben verticaal beschot van kraalhout, aan de onderzijde schubvormig afgewerkt. Het huis bevat voornamelijk H-vensters met Art Nouveau glas-in-lood decoraties in de bovenlichten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Boven de vensters bevinden zich donkerrode betonnen lateien met eenvoudige geometrische uitsparingen. Daarboven een rollaag van rode baksteen; eenzelfde rollaag dient als cordonlijst ter hoogte van onder- en bovendorpels. De voorgevel van de woning is geaccentueerd door een hoefijzervormige balkonopening met brede geprofileerde lijst van rood-bruin geschilderd beton. De opengewerkte borstwering van het balkon is van geglazuurde roodbruine steen en rust op een drizijdige erker; natuurstenen knoppen op de hoekpijlers. De rechtopgaande oostgevel wordt beëindigd met een half rond fronton, waaronder in de gevel een bruin-rode cirkel in het pleisterwerk is aangebracht. De drie verdiepingsvensters hebben glas-in-lood bovenlichten. Daaronder steunt het portiek onder lessenaarsdak van de hoofdingang op een smalle uitbouw en een gemetselde kolom die net als de borstwering van geglazuurde roodbruine baksteen is. De dubbele, met aan Art Nouveau verwant houtsnijwerk bewerkte, voordeur heeft boven- en zijlichten met glas-in-lood; granieten bordes. In het achterste deel van de oostgevel is de praktijkingang, in de hoek met het koetshuis. De -recent verlengde- houten serre op de zuidwesthoek van de villa staat op een gemetselde onderbouw; deels glas-in-lood bovenlichten, en eenvoudig gedecoreerde stijlen; vernieuwde openslaande deuren en een verhoogd gemetseld bordes met opengewerkte borstwering; op de serre een houten balkonbalustrade. Het KOETSHUIS staat onder een zadeldak met uitgebouwde topgevel, parallel aan de straat, en is aangebouwd aan de achterzijde van het huis. Boven de licht getoogde dubbele tweeruitsdeuren aan de voorzijde van het koetshuis bevindt zich een topgevel met twee vensters met drieruits bovenlicht. In de oostelijke zijgevel ijzeren, negenruitsvensters met rondboogvormige vijfruits bovenlichten. Het giet- en smeedijzeren HEKWERK is eenvoudig gedecoreerd, met puntvormige spijlen, onderbroken door spijlen die via een boog met elkaar verbonden zijn; de pijlers aan weerszijden van de oprit zijn van witgeverfd beton, aan de basis deels bekleed met roodbruine baksteen.

Waardering

De dokterswoning met aangebouwd koetshuis en hek uit 1913 te Kollum is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als essentieel ruimtelijk en functioneel onderdeel van het complex;
- vanwege de toegepaste bouwstijl in Overgangsarchitectuur, met Art Nouveau elementen;
- vanwege de uitgewogen ornamentiek;
- vanwege de zeer hoge mate van gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Dokterswoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 512868

Status rijksmonument
Inschrijving register* 13 juli 1999
Kadaster deel/nr 82724/88

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Kollum Noardeast-Fryslân Fryslân

Locatiennaam Locatieomschrijving
Kollum

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Kollum A 822

Omschrijving**

Omschrijving

Kleine SCHUUR achter de koetsierswoning, waarschijnlijk uit ongeveer 1915, opgetrokken in Ambachtelijk-Traditionele trant, in witgeschilderde baksteen onder zadeldak gedekt met oranje Hollandse pannen; strakke windveren; goot op consoles. In de lange zuidgevel bevindt zich een houten deur met zijlichten; in de ongeverfde bakstenen westgevel een klein venster onder segmentboog en een zeer ondiepe aanbouw van latere datum onder zadeldak, met deur.

Waardering

De kleine schuur uit ongeveer 1915 is algemeen belang:

- als functioneel onderdeel van het complex met dokterswoning en koetsiershuis;
- vanwege de redelijke mate van gaafheid.

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen Opslag Schuur (G)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 512874

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82724/47

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kollum	Noardeast-Fryslân	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Kollum	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Kollum	A			822

*Omschrijving***

Omschrijving

KOETSIERSWONING met HEK in eenvoudige en verzorgde Overgangsstijl, opgetrokken in witgeverfde baksteen op een grijsgeschilderde plint, onder samengestelde zadeldaken; aan de voorzijde gedekt met oranje geglazuurde Friese platte pannen, aan de achterzijde met zwarte platte Friese pannen. In de topgevels aan zuid- en westzijde houten staand beschot; strakke windveren op houten consoles. De gevels hebben oranje bakstenen accenten, waaronder de rollaag die de bovenzijde der vensters omgeeft en de onderdorpels. Op de begane grond aan de zuid- en westzijde bevinden zich H-vensters met meer-ruits glas-in-lood bovenlichten; in de topgevel aan de zuidzijde een dubbel zesruitsvenster.

Aan de linkerkant van de zuidgevel is de vernieuwde voordeur teruggelegen in een portiek onder zadeldak; het dak steunt op een houten bewerkte kolom en gedecoreerde sierspanten, op een witgeverfde muur met oranje bakstenen rollaag. De oostgevel is verder blind. In de achtergevel zit een groot getoogd dubbel zesruits schuifraam; een nieuw bakstenen gedeelte onder plat dak is aangebouwd. Het INTERIEUR: behalve het balkenplafond in de woonkamer, zijn geen originele interieuronderdelen meer aanwezig.

Het smeedijzeren HEK is eenvoudig gedecoreerd en vormt een eenheid met het hek voor de dokterswoning; puntvormige spijlen, onderbroken door spijlen die via een boog met elkaar verbonden zijn.

Waardering

De koetsierswoning met hek uit ongeveer 1915 is van algemeen cultuur- en architectuurhistorisch belang:

- als essentieel ruimtelijk- en functioneel onderdeel van het complex met dokterswoning en schuur;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de bouwstijl in Overgangsarchitectuur;
- vanwege de architectonische uitdrukking van het verschil in stand tussen dokters- en koetsierswoning, terwijl toch een eenheid wordt gevormd;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur;
- vanwege de beeldbepalende ligging in het dorp.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Dienstwoning(K4)